

SEFİLLER'İN ÇOCUKLARI: 2025 ADALET İSTATİSTİKLERİ IŞIĞINDA AÇLIK, İHMAL, İSTİSMAR VE TUTUKLAMA KRİZİ

SHU Nihat Tarimeri ¹

"Cehalet ve sefalet hüküm sürdüğü, bu tür kitaplar yararsız olmayacaktır."

— *Victor Hugo, Sefiller (1862)*

Victor Hugo'nun 1862'de yazdığı başyapıt Sefiller, yoksulluğun, açlığın, ihmalin, istismarın ve katı ceza adaletinin çocukları nasıl parçaladığının evrensel bir destanıdır. Romanın kahramanları **Jean Valjean** (açlık nedeniyle ekmek çalan işçi), **Gavroche** (sokağa terk edilmiş çocuk), **Cosette** (istismar ve ihmal kurbanı), **Fantine** (yoksulluğun parçaladığı anne) ve **Javert** (merhametsiz, katı adaletin simgesi), bugünün **suça sürüklenen, mağdur olan, yargılanan, tutuklanan ve hapis cezası alan çocuklarının** hikâyesinde yeniden canlanmaktadır.

Aradaki fark, 19. yüzyılda bu sorunlarla mücadele edecek uluslararası sözleşmelerin, bildirgelerin ve yasaların olmamasıdır. Oysa **2025 yılında Türkiye**, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (BMÇHS), **Pekin Kuralları** (BM Çocuk Adaletinin İcrasına Dair Minimum Standart Kurallar), **Avrupa Sosyal Şartı (AŞS)**, **19 Mart 2026 tarihli Kişinev Bildirgesi** ve **5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK)** gibi güçlü belgelere sahiptir. Ne var ki **Adalet Bakanlığı'nın 2024 ve 2025 Adalet İstatistikleri** ile **TBMM Suça Sürüklenen Çocuk Araştırma Komisyonu** raporları, bu belgelerin uygulanmadığını, çocukların hâlâ Valjean, Gavroche, Cosette, Fantine ve Javert'in kaderini yaşadığını göstermektedir.

Aşağıda, her bir karakter üzerinden, **2025 Adalet İstatistikleri'nin çarpıcı sayıları** eşliğinde günümüz Türkiye'sindeki çocuk adalet sisteminin gerçek yüzü ortaya konulacak, her bölümün sonunda **uluslararası standartlara aykırılık** somut maddelerle gösterilecek ve **çözüm önerileri** sıralanacaktır.

¹ Zürih Gençlik Savcılığı(Eski) Sosyal Çalışmacı/Sosyal Hizmet Uzmanı
Çocuk Koruma Türkiye (Koordinatör) ntarimeri@gmail.com

1. Jean Valjean: Açlığın Suçu ve Bugünün Yoksul Çocukları – Yoksulluk, Çalışan Çocuklar ve Malvarlığı Suçlarının Anatomisi

Romanda Jean Valjean

Roman'da Jean Valjean

Jean Valjean, Sefiller'in kahramanıdır. Yoksul bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelir. Henüz küçük yaşta yetim kalır, ablasının yedi aç çocuğuna bakar. Bir kış günü, ne ekmeği ne işi vardır. Bir fırının camını kırar ve bir somun ekmek çalar. Bu "suç" onu 19 yıl hapse mahkûm eder. Cezaevinde geçen yıllar onu sertleştirir, öfkelenendirir, insanlıktan soğutur. Tahliye olduğunda "eski hükümlü" damgasıyla her kapıdan kovulur. Onu ancak bir piskoposun merhameti kurtarır

Victor Hugo, Valjean'ın hikâyesiyle şu soruyu sorar: Açlık bir suç mudur? Bir çocuğu, bir genci, bir babayı açlıktan çalmaya iten toplum, asıl suçlu değil midir? Ceza, suçla orantılı mıdır? Ve en önemlisi, bir kez "suçlu" etiketi yapıştırılan bir insan, bir daha asla topluma kazandırılmaz mı?

Yoksul bir ailenin çocuğu, yetim, ablasının aç çocuklarına bakar. Bir kış günü bir fırının camını kırar, bir somun ekmek çalar. Bu "suç" onu **19 yıl hapse** mahkûm eder. Tahliye olduğunda "eski hükümlü" damgasıyla her kapıdan kovulur.

TBMM Araştırma Komisyonu Raporu (2025) – Yoksulluk ve Çalışan Çocuklar

TBMM Araştırma Komisyonundaki yapılan görüşmeler arasında cezaevleri ile ilgili raporu, Türkiye'deki cezaevlerinde bulunan çocukların %87,1'inin kuruma gelmeden önce bir işte çalıştığını ortaya koymuştur. Adalet yönetimi açısından gelinen nokta ve sonuç uygulamaların da küçük bir resimdir. Bu çocukların büyük kısmı, tıpkı Jean Valjean gibi, yoksulluk nedeniyle çalışmak zorunda kalmış, denetimsiz ortamlarda suça sürüklenmiştir. Raporla, çocukların açık uçlu soruya verdikleri yanıtlarda "ekonomik düzeyim daha iyi olsaydı suç işlemezdim" diyenlerin oranı %18,8'dir. Her beş çocuktan biri, yoksulluk olmasaydı suça bulaşmayacağını söylemektedir.

Örnek Olaylar

Bu tablonun en çarpıcı örneklerinden biri, yansıyan haberler göre Gaziantep'te 10 Ağustos 1997 tarihinde yaşanmıştır. Gece işten çıktıktan sonra evlerine dönen Metin Subaşı, L.H., A.K. ve A.A., Güllüoğlu Baklavaları isimli pastaneden baklava ve Antep fıstığı çalmakla suçlanmıştır. İşyeri sorumlusu Bayram Sarıbaş'ın şikayeti üzerine yakalanan ve 1'inci Asliye Ceza Mahkemesi'nde tutuklu yargılanan gençlere, 16 Aralık 1997 tarihinde 9'ar yıl hapis cezası verilmiştir. Olay tarihinde yaşları 18'den küçük olan A.K., A.A. ve L.H.'nin cezası, daha sonra 6'şar yıla indirilmiştir. Sanıkların avukatı Hakan Gencer'in dediği gibi: "Çocuklar, yeniden topluma kazandırılabilirdi. Ancak, 1889 tarihli bakış ile de ceza yoluna gidildi.

Bir başka korkunç örnek ise Trabzon'da yaşanmıştır.Yansıyan haberlere göre 14 yaşındaki Emirhan Nas, Ekim 2015'te bir çay ocağına zorla girerek içinde yaklaşık 250 TL bozuk para olan iki kumbarayı çalmış, suçunu itiraf edip pişman olduğunu söylemesine rağmen tutuklanmıştır. 32 gün boyunca Trabzon E Tipi Kapalı Cezaevi'nde tutuklu kalan Emirhan, 10 Kasım 2015'te kantinden aldığı çamaşır ipiyle kendini asarak yaşamına son vermiştir. Annesi "Semra Omak"ın başvurusu üzerine Anayasa Mahkemesi, 17 Temmuz 2019'da, tutuklama tedbirinin ölçülü olmadığı gerekçesiyle Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar vermiş ve 27.500 TL manevi tazminat ödenmesine hükmetmiştir.İdari hukuk açıdan uygun görülen 30 000 TL yerine bu indirim gerekçesi ise halen açıklanmadığı da görülmektedir.Bir çocuğun bedelinin ortalamanın en fazla 4.500 Euro olduğu da tespit edilmiştir.

"Sema Omak" kararı olarak adlandırılan AYM kararında, "Bir çocuğun tutuklanmasına yalnızca adli kontrol tedbirinden sonuç alınamaması halinde karar verilebilir" denmiş ve Emirhan'ın çocuk olduğunun dikkate alınmadığı vurgulanmıştır. "Semra Omak" kararın da adil yargılama boyutu ve Pekin Kuralı,Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Sosyal Şartı ele alınmayan bir karardır. Çocuk Hakları Sözleşmesine göre yetkili bir mahkeme olmadan ve geçmişi olmasına rağmen söz konusu işlemler bağlamında savcılık dahil sorumluların ele alınmadığı kararın ve bu yöndeki ihlallerin ise Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine taşınmayan eksik ve önemli karardır.Bu süreçte olayın ardından, dönemin Cumhuriyet Savcısı Hüseyin Tunçer (FETÖ operasyonuyla açığa alınmıştır) takipsizlik kararında "İntihar etmek suç değil" diyerek soruşturmayı kapatmış, kamera kayıtlarındaki çelişkileri irdelenemiştir. Emirhan, cezaevinde kaldığı süre içinde annesine kendisine kötü davranıldığını, dayak yediğini, tuvalet temizletildiğini anlatmıştır.

İşte Hugo'nun 1862'de yazdığı Valjean'ın kaderi, 1997'de Gaziantep'te baklava çalan çocuklarda ve 2015'te Trabzon'da kumbara çalan Emirhan Nas'ta aynen tekerrür etmiştir.2004 yılından beri Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Sosyal Şartı' gibi kanunlaşmış sözleşmelerin dikkate alınmaması ve aradan geçen yirmi yıla rağmen, bir somun ekmek, bir dilim baklava, bir kutu kumbara... hepsi aynı trajedinin farklı sahne donanımlarıdır. Ve cezalar, tıpkı Valjean'a olduğu gibi, orantısız ve ölümcüldür.

Dahası, raporda çocukların %75,8'inin tutuklu olduğu belirtilmektedir. Yani Valjean gibi, suçları henüz yargı kararıyla kesinleşmemişken cezaevinde bekletilmektedirler. Gaziantep'teki çocuklar da 10 Ağustos 1997'deki olaydan sonra tutuklanmış, Emirhan Nas ise 32 gün boyunca tutuklu kaldıktan sonra intihar etmiştir. Bu, Pekin Kuralları'nın 19. Kuralı'na ve Çocuk Hakları Sözleşmesinin 3 ,37, 39,40 –"tutuklamanın son çare olması" ilkesine ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6,17,18 ve de Avrupa Sosyal Şartı'nın 14,16,17 ;Anayasa 'nın 2,10,41,42,90,124 – açıkça aykırıdır. Valjean'ın 19 yıl kürek cezası alması gibi, bugünün çocukları da orantısız ve erken cezalandırılmaktadır; bazen bu cezanın bedelini canlarıyla ödemektedirler.

Ayrıca;

- Çocukların **%87,1'i** kuruma gelmeden önce bir işte çalışmıştır.
- "Ekonomik düzeyim daha iyi olsaydı suç işlemezdim" diyenlerin oranı **%18,8'dir**.
- Ailede her gün madde kullanan birisi varsa, çocuğun uyuşturucu kullanma oranı **%70,7'ye** çıkmaktadır.

2024-2025 Adalet İstatistikleri – Malvarlığı Suçları ve Hapis Cezası

Gösterge	2024	2025	Değişim
Soruşturma evresi – suça sürüklenen çocuk (tekil)	322.149	330.496	+%2,6
Malvarlığı suçları – soruşturma evresi dosya	104.161	103.102	-%1,0
Malvarlığı suçları – kamu davası oranı	%54,9	%38,4	-16,5 puan
Malvarlığı suçları – KYOK oranı	%36,9	%52,6	+15,7 puan
Kovuşturma – malvarlığı suçları mahkûmiyet oranı	%54,4	%52,8	-1,6 puan
Hapis cezası alan çocuk sayısı	22.416	23.464	+%4,7

Not: Tablolar arasındaki sayılar açılarından bir tutarlılık olmayıp bu tablolardan bazıları ele alınmıştır.Ancak bir resim ve değerlendirme için başlangıç noktadır.

Detaylı Analiz ve Yorum

Malvarlığı suçları (hırsızlık, yağma, gasp), soruşturma evresinde **103.102 dosya** ile hâlâ en yüksek suç türüdür. Ne var ki **kamu davası açılma oranı** 2024'te %54,9 iken 2025'te **%38,4'e düşmüş**, buna karşılık **KYOK (kovuşturmaya yer olmadığı) oranı**

%36,9'dan %52,6'ya çıkmıştır. Yani açlıkla malvarlığı suçuna itilen her iki çocuktan biri hakkında dahi dava açılmamakta, ancak çocuk aylarca "şüpheli/suçta sürüklenen" sıfatıyla dosyalarda bekletilmekte, damgalanmakta ve **kamu zararı** oluşmaktadır. KYOK kararı alan çocukların **dosyalarının silinmemesi**, gelecekteki iş ve eğitim hayatlarını olumsuz etkilemektedir.

Kovuşturma evresinde malvarlığı suçları **76.976 dosya** ile yine birinci sıradadır ve **mahkûmiyet oranı %52,8** ile en yüksek seviyededir. Dava açılan her iki çocuktan biri **hapis veya adli para cezası** almaktadır. 2025'te **23.464 çocuk** hapis cezası almıştır. "Hapis cezasına son çare" ilkesi (ÇKK m.4/i, Pekin Kuralları Kural 19) sistematik olarak ihlal edilmektedir.

Uluslararası Standartlara Aykırılık

•**Pekin Kuralları Kural 11.4:** Dava açmaktan kaçınma (diversiyon) teşvik edilmelidir. Oysa malvarlığı suçlarında kamu davası açılma oranı 2024'e göre **16,5 puan düşmüş gibi görünse de**, bu düşüş uzlaştırma veya şikâyetten vazgeçme gibi alternatiflerden değil, esas olarak **delil yetersizliğinden** kaynaklanmaktadır. Çocuklar lehine özel bir uygulama yoktur.

•**Pekin Kuralları Kural 19:** Tutuklama ve hapis cezası son çare olmalıdır. 2025'te 23.464 çocuk hapis cezası almıştır.

•**ÇKK m.4/i:** "Özgürlüğü kısıtlayıcı tedbirler ile hapis cezasına en son çare olarak başvurulması" ilkesi ihlal edilmektedir.

•**BMÇHS m.37(b):** Hiçbir çocuk yasaya uygun olarak ve son çare olarak ve en kısa süre dışında özgürlüğünden yoksun bırakılamaz.

Ayrıca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin tamamlayıcı olan ve Pekin Kurallarına dayalı BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye kaynaklık yapan Avrupa Sosyal Şartı' da ki ilgili maddeleri bu durumu açıkça düzenlemektedir. Şart'ın ilgili hükümleri aynen şöyledir:

Madde 13 – Sosyal ve tıbbi yardım hakkı: Âkit Taraflar sosyal ve tıbbi yardım hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla: 1- Yeterli olanağı bulunmayan ve kendi çabasıyla veya başka kaynaklardan, özellikle bir sosyal güvenlik sisteminden yararlanarak böyle bir olanak sağlayamayan herkese yeterli yardımı sağlamayı ve hastalık halinde bunun gerektirdiği bakımı sunmayı; 2- Böyle bir yardım görenlerin, bu nedenle siyasal ve sosyal haklarının kısıtlanmasını önlemeyi; 3- Herkesin, kişisel veya ailevi mahrumiyet halini önlemek, gidermek ya da hafifletmek için gerekebilecek öneri ve kişisel yardımları uygun kamusal ya da özel hizmetler eliyle alabilmesini sağlamayı; 4- Bu maddenin 1., 2. ve 3. fıkralarında değinilen hükümleri, ülkelerinde yasal olarak bulunan diğer Âkit Tarafların vatandaşları ile kendi vatandaşlarını eşit tutarak, 11 Aralık 1953'te Paris'te imzalanmış olan Avrupa Sosyal ve Tıbbi

Yardım Sözleşmesi ile üstlendiği yükümlülükler çerçevesinde uygulamayı; taahhüt ederler.

Madde 14 – Sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı: Âkit Taraflar Sosyal Hizmetlerinden Yararlanma Hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla: 1- Sosyal hizmet yöntemlerinden yararlanarak, toplumda bireylerin ve grupların refah ve gelişmelerine ve sosyal çevreye uyum sağlamalarına katkıda bulunacak hizmetleri teşvik etmeyi ya da sağlamayı; 2- Bireylerin ve gönüllü ya da diğer örgütlerin bu tür hizmetlerin kurulmasına katılımlarını teşvik etmeyi; taahhüt ederler.

Türkiye açısından da dönüm noktasıdır.2004 yılından beri çalışma hayatı dahil sosyal haklar ve sosyal koruma bağlamında , yoksulluk ve sosyal dışlanma ile mücadele yükümlülüğü getiren **Madde 30** (yoksulluk ve sosyal dışlanmaya karşı korunma hakkı) ile devletlere yoksullukla mücadele etme yükümlülüğü getirilmektedir. 19 Mart 2026 tarihinde yapılan son Yüksek Düzeyli Konferansta Avrupa Sosyal Şartı ele alınmış ve bu yönde bir bildiri açıklanmıştır. Demokrasi ve temel taşı olarak öne çıkarılan **Kişinev Bildirgesi'nin 6(c) maddesi** de "yaşam maliyeti krizinin özellikle çocukları orantısız şekilde etkilediğini" kabul etmekte ve yoksullukla mücadeleyi bir insan onuru meselesi olarak tanımlamaktadır.

Valjean'ın hikâyesi, bu maddelerin neden var olduğunu anlatan canlı bir örnektir. Ama aynı zamanda, bu maddelerin ne kadar az uygulandığının da bir göstergesidir. Eğer Valjean'ın zamanında sosyal hizmet konusunda eğitim almış bir sosyal hizmet uzmanı veya sosyal çalışmacı ailesine ulaşabilseydi, en azından bir gıda yardımı dahil sosyal ve ekonomik destek programı olsaydı, belki de o somun ekmeği çalmak zorunda kalmayacaktı.

Bugün de aynıdır: **Çocuk Koruma Kanunu'nun 6. maddesi** (bir çocuğun ihmal, istismar veya suça yönelme ve katılma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu öğrenen herkesi – özellikle adli, idari merciler, kolluk, sağlık, eğitim kuruluşları ve STK'ları– durumu derhal ilgili makamlara bildirmekle yükümlü kılar) işletilse, bir öğretmen devamsızlık yapan veya aç olduğu belli olan bir çocuğu fark edip savcı dahil Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bildirirse, o çocuk belki de suça yönelmesi ve katılmasına gerek olmayacaktır.. Ama bildirim yapılmadığı için, Valjean'ların kaderi halen tekerrür etmektedir. Gaziantep'te 1997'de baklava çalan çocuklar ve evden kaçanların sığınacağı güvenli alanın sağlanmamasıyla ile birlikte 2004 yılında ki düzenlemelere ve yükümlülüklerle rağmen Trabzon'da 2015'te kumbara çalan Emirhan Nas için de durum aynıdır: Onların açlığını, yoksulluğunu, psikolojik sorunlarını gören, bildirim yükümlülüğünü yerine getiren biri olsaydı,aktif bir kurumsal yapı ve yönetim olsaydı belki de o gece pastaneye gitmeyecekler, belki de o ipi boynuna dolamayacaklardı.

İşte bu noktada, Çocuk Koruma Kanunu Madde 44 de devreye girmelidir: Bu madde oldukça önemli olup kamu görevlilerinin kanun kapsamındaki görevleriyle bağlantılı olarak 4483 sayılı Memurların Yargılanması Kanunu'na tabi olmayacağını hükme bağlar; yani bildirim yapmayan kamu görevlisi doğrudan sorumlu tutulabilir. Bu ödev ve görev açısından Anayasa'nın 10 maddesi savcı,müdafî ve yargıçlar içinde geçerlidir. Ancak görüldüğü gibi, bu yaptırım mekanizması da işlemediği için bildirimler yapılmamakta, çocuklar suça yönelmekte ve bazen ölmektedir.Dolayısıyla 20 seneden beri sahip olan bakış ile sistemi kurbanlaştırılan ve umutları körleştirilmiş milyonlarca çocuk ve gençten bahsedilmektedir.

Bazı Çözüm Önerileri:

1.Soruşturma evresinde malvarlığı suçları için diversiyon (yargı dışı çözüm) zorunlu hale getirilmeli, özellikle ilk suçta ve düşük değerli eşya hırsızlığında doğrudan sosyal hizmete yönlendirme yapılmalıdır.

2.Çocuk işçiliğinin önlenmesi için halen eksik olan okul sosyal hizmet birimleri yaygınlaştırılmalı,ortaya çıkan hukuksuzluğa son verilmelidir. Çalışan çocukların tespiti ve ailelerine sosyal yardım sağlanması için ÇKK m.6 bildirim yükümlülüğü etkin kılınmalıdır.

3.KYOK kararı alan çocukların adli sicil ve UYAP kayıtları derhal silinmeli (unutulma hakkı).

2. Gavroche: Sokağın Terk Edilmiş Çocuğu ve Bugünün Evden Kaçan, Okuldan Kopan Gençler

Romanda Gavroche

Gavroche, Sefiller'in en unutulmaz karakterlerinden biridir. Thenardier çiftinin oğludur, ama ailesi onu sokağa terk etmiştir. Paris'in soğuk ve acımasız sokaklarında yaşar, bir köşkün içine fil heykelinin altına yuva yapar. Açtır, üşür, ama neşesini asla kaybetmez. Hayatta kalmak için çalar, ama asla kötü değildir. Sonunda, 1832 Paris ayaklanmasında, barikatlarda bir çocuk asker gibi savaşıyor ve ölür.

Victor Hugo, Gavroche üzerinden devletin terk ettiği çocukların hikâyesini anlatır. Gavroche'nin suçu, yaşamak için çalmak değil, yaşamak için çalacak bir yetişkinin bile olmamasıdır. Onun ölümü, bir toplumun en masum üyelerine nasıl sırtını döndüğünün trajik bir simgesidir.

Bugünün Gavroche'leri: TBMM Raporundan Çarpıcı Veriler

TBMM de açıklanan rapor, bugünün Gavroche'lerinin profilini net bir şekilde çizmektedir:

TBMM Raporundan – Evden Kaçış, Okul Terki ve Rol Model Yoksunluğu

- **%37,6'sı** evden kaçmıştır.
- **%51,1'i** okulu tamamen bırakmıştır.
- **%47,9'u** hiçbir sınıf düzeyinde eğitime devam etmemektedir.
- **%81'i** ev içi şiddete maruz kalmıştır.
- **%59'u** ev dışında şiddete uğramıştır.
- **%63,9'u** spor yapmamaktadır (yani sosyal faaliyetlerden tamamen kopmuştur).

Bu çocuklar, Gavroche gibi, koruyucu bir yetişkinin, bir rol modelin yokluğunda büyümüşlerdir. Raporda, okulu bırakanlarda "ailede rol model yokluğu" %76,1 olarak tespit edilmiştir. Yani her dört çocuktan üçü, hayatında kendisine "doğru yolu gösterecek" birine sahip olmamıştır. Gavroche'nin sokakta bulunduğu "aile" diğer sokak çocukları ve barikat savaşçılarıdır; bugünün çocukları da benzer şekilde, aidiyeti sokakta, çetelerde veya suç örgütlerinde aramaktadır.

Avrupa Sosyal Şartı'nın 17. maddesi bu çocukların korunması için açık hükümler getirmektedir. Şart'ın ilgili maddeleri aynen şöyledir:

Madde 16 – Ailenin sosyal, yasal ve ekonomik korunma hakkı: Âkit Taraflar, toplumun temel birimi olan ailenin tam gelişmesi için gerekli koşulları sağlamak amacıyla; sosyal yardımlar ve aile yardımları, verilmesi, sürdürülmesi ve yeniden başlatılmasını, taahhüt ederler.

Madde 17 – Çocukların ve gençlerin sosyal, yasal ve ekonomik korunma hakkı: Âkit Taraflar, çocukların ve gençlerin kişilikleri ile fiziksel ve zihinsel yeteneklerinin tam gelişimini sağlayacak bir çevrede yetiştirme haklarını etkili bir biçimde kullanmalarını sağlamak amacıyla, doğrudan ya da kamusal ve özel örgütlerle işbirliği yaparak, aşağıdaki hususlara yönelik tüm uygun önlemleri almayı taahhüt ederler: 1-a- çocukların ve gençlerin, ebeveynlerinin hak ve ödevleri göz önünde tutularak, gereksinim duydukları bakım, yardım, öğretim ve eğitim olanaklarına sahip olmalarını özellikle bu amaç için uygun ve yeterli kurum ile hizmetlerin kurulması ve sürdürülmesini sağlamak, b- çocukları ve gençleri ihmal, şiddet ve sömürüye karşı korumak, c- ailelerinin desteğinden geçici ya da mutlak olarak yoksun kalan çocukların ve gençlerin korunmasını ve bunların devletten özel yardım almasını sağlamak, 2- Çocukların ve gençlerin okula devamlarının özendirilmesinin yanı sıra parasız ilk ve orta öğrenim sağlamak.

Bu hükümler, devletlere çocukları "ihmal, şiddet ve sömürüye karşı korumak" ve "ailelerinin desteğinden yoksun kalan çocukların" devletten özel yardım almasını sağlamak yükümlülüğü getirmektedir. Gavroche, bu hakkın ne kadar ağır ihlal edildiğinin bir simgesidir. Bugünün sokak çocukları da dahil aynı ihlalin ve sistemin kurbanıdır.

Kişinev Bildirgesi'nin 7(d) maddesi, üye devletlere "çocuk ve genç perspektiflerini ve katılımını güçlendirmeyi, kurumsallaşmış, düzenli ve anlamlı katılım mekanizmaları oluşturmayı" ve ayrıca "çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasını" taahhüt ettirmektedir. Gavroche'nin bir "katılım mekanizması" yoktu; onun tek sesi barikatlardaki şarkısıydı. Bugünün çocuklarının ise henüz kurumsal bir sesi yoktur. Okul meclisleri, çocuk danışma kurulları, hak temelli izleme komiteleri gibi yapılar ya yoktur ya da işlevsizdir.

Oysa **Çocuk Koruma Kanunu Madde 6**, bir çocuğun sokakta yaşadığını gören herkesi – komşuyu, esnafı, polisi– durumu savcılığa bildirmekle yükümlü kılar. Bu bildirim yapılsa, çocuk hakkında koruyucu ve destekleyici tedbirler (bakım tedbiri, danışmanlık, aile yanında destek) alınabilir. Ama bugün, Gavroche'ler sokaklarda görülmemekte ya da görüldüğü halde bildirim yapılmamaktadır. Çünkü ne yapılacağı bilinmemekte, ya da "bu benim işim değil" denmektedir. Diğer yandan TÜİK verilerine göre bedensel şiddete dayalı suçlar oranı % 40 olup hırsızlık gibi mala karşı suçlar oranı ise % 15-20 arasındadır. Sosyoekonomik gelişmeler ele alındığında geniş bir gri alan söz konusudur. ÇKK.6 maddesinin işletilmemesi ve halen okul sosyal hizmetin olmamasıyla okul terki ve meslek eğitim konusundaki eksiklikler birlikte ele alındığında sadece bir milyon risk içinde çocukların dikkat edilmediği bir resim söz konusudur. Gençlik suçluluğu açısından Almanya veya İsviçre dahil ele alındığında tersine bir durum söz konusudur. Bu yönde bilimsel açıdan var olan eksiklikler ile süre gelen yapısal sorunlar ise TBMM daki raporlarda ve açıklamalarda yeterli bir şekilde ele almasına yardım etmektedir. Sonuç: Çocuk, ancak bir suç işledikten sonra –ve çoğunlukla tutuklanarak– sistemin gündemine girmektedir. Gavroche'nin barikatlarda ölmesi gibi, bugünün çocukları da cezaevlerinde veya sokaklarda kaybolup gitmektedir.

2025 Adalet İstatistikleri – Gençlik Suçluluğu ve Yetişkin Mahkemelerinde Yargılanma

Gösterge	Sayı / Oran
12-17 yaş toplam sanık (tekil)	93.287
15-17 yaş sanık (tekil)	71.988 (%77,2)
Çocuk mahkemelerinde yargılanan (Çocuk Ağır + Çocuk Ceza)	48.061 (%51,5)
Yetişkin mahkemelerinde yargılanan (Ağır Ceza +	45.221

Gösterge	Sayı / Oran
Asliye)	(%48,5)
Kovuşturma evresi devir oranı	%45,3
Gelecek yıla devir edilen çocuk (kovuşturma)	83.666
Soruşturma evresi devir oranı	%41,5
Gelecek yıla devir edilen çocuk (soruşturma)	134.560

Detaylı Analiz ve Yorum

Gavroche'lerin ezici çoğunluğu **15-17 yaş grubundadır (gençlik suçluluğu)**. Ancak Türkiye'de **ne gençlik mahkemeleri ne de gençlik savcılıkları** yaygın olarak kurulmuştur. Her iki çocuktan biri (%48,5) **yetişkin mahkemelerinde** yargılanmakta, yetişkinlerle aynı koşullarda kalmakta, aynı ceza infaz rejimine tabi tutulmaktadır. Bu durum, **Pekin Kuralları Kural 2.3'e** ("Mümkün olduğunca çocuklar yetişkinlerden ayrı tutulmalıdır") ve **Kural 22'ye** (uzmanlaşmış personel) açıkça aykırıdır.

Devir oranları her iki evrede de %40-45 civarındadır. 2025'te soruşturma evresinde **134.560**, kovuşturma evresinde **83.666** çocuk bir sonraki yıla devredilmiştir. Gavroche'nin sokağa terk edilmesi gibi, bu çocuklar da yıllarca "sanık/suçta sürüklenen" sıfatıyla belirsizlik içinde bekletilmekte, eğitimden ve sosyal hayattan kopmaktadır. Uzayan yargılamalar, **fiili bir cezalandırma aracına** dönüşmekte, masumiyet karinesini ihlal etmektedir. (Anayasa m.38, AİHS m.6)

Kolluk ve Adalet Sisteminin Toplam Çocuk Yükü (2025)

Kategori	Sayı
Güvenlik birimlerine gelen suçta sürüklenen çocuk	168.694
Güvenlik birimlerine gelen suç mağduru çocuk	266.849
Diğer (tanık, kayıp, kimlik tespiti, intihar teşebbüsü)	543.538
Adalet yönetiminde tekil çocuk (şüpheli + sanık + mağdur)	1.031.121

Kategori	Sayı
Çoklanmış işlem toplamı (soruşturma 497.162 + kovuşturma 267.110)	764.272
ÇKK kapsamında işlem yapılan toplam çocuk	≈1.307.810 (Türkiye'deki çocuk nüfusunun yaklaşık %6'sı)

Uluslararası Standartlara Aykırılık

- Pekin Kuralları Kural 2.3, 13.4, 22:** Çocuklar yetişkinlerden ayrı yargılanmalı, uzmanlaşmış hakim ve savcılar tarafından işlemleri yürütülmelidir. Türkiye'de çocuk mahkemeleri yalnızca 85, çocuk ağır ceza mahkemeleri 16, çocuk bürosu sayısı ise yaklaşık 100'dür ve yaygın değildir.
- BMÇHS m.40:** Çocuklar için özel usul güvenceleri öngörülür. Uzun yargılama süreleri ve devirler, bu güvencelerin ihlalidir.
- Avrupa Sosyal Şartı m.17:** Çocukların ve gençlerin tam gelişimini sağlayacak çevrede yetişme hakkı vardır. Okul terki ve evden kaçış, devletin bu yükümlülüğünü ihlal ettiğini gösterir.

Çözüm Önerileri (Gavroche Bölümü İçin)

- 1.İlçe bazında gençlik mahkemeleri ve gençlik savcılıkları acilen kurulmalıdır.** 15-17 yaş grubu için tamamen ayrı, uzmanlaşmış bir yargı sistemi inşa edilmelidir.
- 2.Devir oranlarını düşürmek için azami yargılama süresi sınırlaması** getirilmeli, sürenin aşılması halinde düşme veya takipsizlik gibi yaptırımlar uygulanmalıdır.
- 3.Okul sosyal hizmet birimleri** (Millî Eğitim Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı işbirliği) yaygınlaştırılmalı, okul terki riskindeki çocuklar erken tespit edilerek ailelerine sosyal ve ekonomik destek sağlanmalıdır. Okul terkine neden olan aileler hakkında ÇKK m.44 uyarınca (soruşturma izni olmaksızın) işlem yapılmalı, gerekirse velayet tedbirleri uygulanmalıdır.

3. Cosette: İstismar ve İhmalin Kurbanı Çocuk – Cinsel Suçlarda Yüksek Takipsizlik ve Beraat Krizi

Romanda Cosette

Cosette, Sefiller'in en trajik çocuk karakterlerinden biridir. Annesi Fantine, onu Thenardier çiftinin yanına bırakmak zorunda kalır. Thenardier'ler, Cosette'i bir hizmetçi gibi çalıştırır,

döver, aç bırakır, soğukta su taşımaya gönderir. Cosette sevgiden, şefkatten, korumadan yoksun büyür. Onu bu cehennemden kurtaran, Jean Valjean'ın müdahalesi olur. Valjean olmasaydı, Cosette de büyük olasılıkla ya sokakta ölecek ya da suça sürüklenecekti. Victor Hugo, Cosette üzerinden ihmal ve istismarın bir çocuğun ruhunda açtığı yaraları anlatır. Cosette'in Thenardier'lerin yanında yaşadıkları, "çocuk koruma" kavramının henüz var olmadığı bir dönemde bile vicdanları sızlatan bir tablodur.

Bugünün Cosette'leri: TBMM Raporundaki İstismar ve İhmal Bulguları

Yine TBMM de açıklanan rapor, bugünün Cosette'lerinin sayısının hiç de az olmadığını göstermektedir:

- **Duygusal istismar ve ihmal oranı:** Araştırma grubunda **%47,8**. Oysa aynı sorular üniversite öğrencilerine sorulduğunda bu oran **%9-10** civarındadır. Yani suça sürüklenen çocuklar, Cosette gibi, neredeyse yarı oranında ihmale ve istismara uğramışlardır.
- **Ev içi fiziksel şiddet:** %81.
- **Ev dışı şiddet:** %59.
- **Kendine zarar verme:** Üzgün hissettiğinden dolayı kendine zarar veren çocukların oranı **%69**.
- **Psikolojik sorunlar:** %20'si psikolojik/duygusal sorunlar yaşamakta veya tedavi gerektirmektedir.
- **Dövme:** %38,4'ünün vücudunda dövme bulunmaktadır. Dövmelerin önemli bir kısmı, annenin doğum tarihi, ölüm tarihi veya ismi gibi sembollerdir. Prof. Dr. Betül Ulukoğlu'nun yorumuyla: "Bir şeylerin eksikliğini çekiyor ki onu vücuduna taşımak istiyor. Annenin eksikliği, soru işareti."

Bu son bulgu, Cosette'in Thenardier'lerin yanında annesinin adını haykırması gibidir. Çocuk, ait olmadığı bir dünyada, sevginin ve korumanın yerini vücuduna kazımaktadır. Travma, bedenleşmekte, görünür hale gelmektedir.

Avrupa Sosyal Şartı'nın 17. maddesi (yukarıda tam metni verilmiştir) sadece eğitim hakkını değil, aynı zamanda çocuğun "fiziksel ve ahlaki bütünlüğünün" korunmasını da güvence altına alır. Madde 17(1)(b) açıkça "çocukları ve gençleri ihmal, şiddet ve sömürüye karşı korumak" yükümlülüğünü getirmektedir. İstismar ve ihmal, bu hakkın en ağır ihhalidir. **Kişinev Bildirgesi'nin 6(c) maddesi**, "çocukların en savunmasız gruplar arasında olduğunu" kabul ederken, aslında onların korunması için acil önlem alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Çocuk Koruma Kanunu Madde 6, işte tam da Cosette'leri kurtarmak için vardır. Bir öğretmen, bir hemşire, bir komşu, bir çocuğun dövüldüğünü, aç bırakıldığını veya sürekli üzgün olduğunu fark ettiğinde, savcılık dahil Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bildirim yapmakla yükümlüdür. Bu bildirim, Cosette'i Valjean'ın kurtardığı gibi, o çocuğu istismar

ortamından kurtarabilir. Ancak bugün bu bildirimler başta savcılık ve Sağlık Bakanlığı olmak üzere yapılmadığı için ve Türkiye Barolar Birliği ve de UNICEF tarafından AB projeleri ile katkı ve ortaklık yapılmaktadır. Cosette'ler ya istismara maruz kalmaya devam etmektedir. Ya da bir suç işledikten sonra –bu kez “fail” olarak– cezaevine girmektedir.

Özellikle bildirim yükümlülüğü ile bakım, eğitim, sağlık, danışmanlık, ve barınma ile ilgili koruyucu ve tedbirlere yönelik sosyal teşhis açısından sosyal inceleme raporunun, sosyal hizmetler konusunda eğitim almamış ve psikologlar, sosyologlar, PDR ,öğretmenler, çocuk gelişimciler dahil kendi meslekleri dışında düzenlemesi amacıyla UNICEF tarafından hazırlanan “Sosyal Çalışma Görevlileri için Eğitim Kitabı” ise çocuk ve Çocuk Hakları içinde bir kara lekedir. ÇHS korumak yerine ÇKK daki hukuksuzluğu perdelemekte ve beslemektedir. Adaleti de etkilemekte olup 20 yıldan beri Pekin Kuralının dikkat etmeyerek ve ÇHS korumak yerine ÇKK dahil hukuksuzluk ise olağanlaşmaya yöneliktir. Halen süre gelen pasif bir avukatlık hizmeti için AB fonları ile en son olarak kısa adı ÇABA (Çocuk Haklarının Geliştirilmesi ,Korunması ;izlemesi Konusunda Avukatların ve Baroların Kapsaitelerinin Bildirilmesi (ÇABA) Projesi” AB Projeleri ile halen Türkiye de ki çocuklara çifte standard için de bakması sağlanabilmektedir. Süreklilik ile süre gelen söz de bir çocuk adalet sistemi söz konusudur.

Üç yıllık projede dünyada karşılığı olmayan ve sosyal hizmetleri dışlamaya yönelik “sosyal çalışma görevlisi ve “adli destek görevlileri”ce sosyal inceleme raporunun düzenlenmesinin yanı sıra kanunda yer almamasına rağmen yönetmelik ile hekim raporun zorunlu kılması sağlanarak sosyal inceleme raporunun işlevsiz kılmasına yönelik eylemsizlik hali pasif avukat hizmetinin somut örneğidir. 2006 yılından beri hukuksal sürece yansıtılmak yerine aksine bu yöndeki eğitim kitapları ve aktör ile de halen var olan hukuksuzluk beslenirken ve olağanlaşılırken çocuklar ise bir araç olabilmektedir. Oysa çocukları korumak yerine çağın ötesine sahip bakışı korumak amacıyla 20 yıldan beri çocukların geleceğinin karartılmasıyla sisteme giren çocuklar aslında hem sistemin hem de ÇKK ve TCK'nun açık kurbanıdır. Ortada bir insan hakları, çocuk hakları ve sosyal hakları sorunun öne çıkarken bu şekilde kurbanlaştırılmış sistem süre gelmektedir Ceza adalet sisteminin kurbanlaştırılmış mağdurları korumak yerine fail olarak umutları da köreltilerek cezalandırmaktadır. Bu yönde ki sessizlik ve ortaklı ise insan hakları, çocuk hakları ve sosyal hakların ötesinde vicdanın körelmesi hale süre gelmektedir.

Bu sessizlik, vurdumduymazlık ve vicdanların körleşmesi ile Madde 44'ün öngördüğü kamu görevlisi sorumluluğu işlemediği, işletilmediği için, öğretmenler, sağlık çalışanları veya kolluk görevlileri bu ihmallerinden yargılanmamakta, bu da bildirim yapmama alışkanlığını pekiştirmektedir. Çocuklar ise bir araç olabilmektedir. Söylemler ile de kandırılmaktadır.

024-2025 Adalet İstatistikleri – Cinsel Suçlarda KYOK ve Beraat Tablosu

Suç	Yıl	Toplam Şüpheli	KYOK Alan Şüpheli	KYOK Oranı	Kamu Davası	Kamu Davası Oranı
TCK 103 (0-14 yaş cinsel istismar)	2024	42.644	16.882	%39,6	15.175	%35,6
TCK 103	2025	38.128	15.272	%40,1	13.760	%36,1
TCK 104 (15-18 yaş reşit olmayanla cinsel ilişki)	2024	24.725	20.766	%84,0	1.047	%4,2
TCK 104	2025	22.601	18.663	%82,6	1.068	%4,7
Cinsel suçlar (TCK 102-105) – KYOK oranı (soruşturma)	2024	–	–	%46,5	–	–
Cinsel suçlar – KYOK oranı	2025	–	–	%50,8	–	–
Cinsel suçlar – beraat oranı (kovuşturma)	2025	–	–	–	–	%28,5
Cinsel suçlar – mahkûmiyet oranı (kovuşturma)	2025	–	–	–	–	%30,9

Detaylı Analiz ve Yorum

Cosette'in çığlıklarının duyulmadığı gibi, bugün de istismara uğrayan çocukların çığlıkları savcılıklara ulaşmamakta, ulaşsa bile dosyaların **yarısı (%50,8) takipsizlikle** kapatılmaktadır. TCK 103 (0-14 yaş) gibi rızanın hukuken geçersiz olduğu suçlarda dahi KYOK oranı **%40,1** seviyesindedir. Bu oran, Çocuk İzleme Merkezleri (ÇİM) ve Adli Görüşme Odaları (AGO) gibi uygulamaların **yetkisiz ve eğitimsiz personel** tarafından yürütüldüğünü, delil kalitesinin düşük olduğunu göstermektedir.

TCK 104 (15-18 yaş) için KYOK oranı **%82,6**, kamu davası açılma oranı ise sadece **%4,7**'dir. "Rıza" savunması, soruşturmaları belirlemeye devam etmektedir. Mağdur çocukların korunma ihtiyacı (ÇKK m.3) SİR olmadan özellikle tamamen göz ardı edilmektedir. Adalet katliam örneğidir. Kovuşturma evresinde cinsel suçlarda beraat oranı **%28,5** ile en yüksek seviyededir – her üç mağdur çocuktan biri, aylarca süren yargılama sonunda "davacı" sıfatıyla yeniden travma yaşamakta ve adalete erişememektedir.

Uluslararası Standartlara Aykırılık

•**ÇHS m.3, 19, 34, 39:** Çocukları her türlü istismardan koruma yükümlülüğü vardır. KYOK ve beraat oranlarının bu kadar yüksek olması, koruma yükümlülüğünün ihlalidir.

•**Pekin Kuralları Kural 16:** Sosyal inceleme raporu zorunludur. Oysa cinsel suç soruşturmalarında SİR ya hiç alınmamakta ya da yetkisiz kişilerce (sosyal hizmet eğitimi olmayan psikolog, pedagog, öğretmen gibi "sosyal çalışma görevlileri") düzenlenmektedir. 2006 yönetmeliği ile getirilen **hekim raporu zorunluluğu** ise SİR'i tamamen işlevsiz kılmaktadır.

•**ÇKK m.6 (bildirim yükümlülüğü):** Kolluk, savcılık, sağlık kuruluşları ve okullar, istismar belirtisi gördüklerinde derhal Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bildirim yapmakla yükümlüdür. Bu bildirimler yapılmadığı için Cosette'ler ya istismara devam etmekte ya da suça sürüklenen sıfatıyla cezaevine girmektedir.

Çözüm Önerileri (Cosette Bölümü İçin)

1.Sosyal inceleme raporu (SİR) zorunlu hale getirilmeli ve sadece sosyal hizmet uzmanları tarafından düzenlenmelidir. ÇKK m.3'teki "sosyal çalışma görevlisi" tanımı derhal "sosyal hizmet uzmanı" olarak değiştirilmelidir.

2.2006 yönetmeliğinin 12-14 yaş grubu için getirdiği hekim raporu zorunluluğu (Anayasa m.124'e aykırı) acilen kaldırılmalıdır. Bu zorunluluk, SİR'in işlevsiz kalmasına ve çocukların yetişkin gibi cezalandırılmasına yol açmaktadır.

3.ÇİM ve AGO'ların koordinasyonu Adalet Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı arasında güçlendirilmeli, görev tanımları netleştirilmeli ve sadece eğitimli sosyal hizmet uzmanları ile psikologların birlikte çalışması sağlanmalıdır.

4.TCK 104 kapsamında "rıza" savunmasına dayalı kararların üst düzey yargı denetiminden geçmesi için Yargıtay içtihatları geliştirilmelidir. 15-17 yaş grubundaki mağdurlar için "kesin rıza yokluğu" karinesi benimsenmelidir.

4. Fantine: Yoksulluğun Parçaladığı Aile ve Çocuk İşçiliği – Uyuşturucu Suçlarında Patlama ve Tedavi Yönlendirmesinin Yetersizliği

Roman'da Fantine

Fantine, Cosette'in annesidir. Genç bir kızken sevdiği adam tarafından terk edilir, kızı Cosette'le baş başa kalır. İş bulamaz, para kazanamaz. Çaresizlik içinde Cosette'i Thenardier'lere bırakmak zorunda kalır. Thenardier'ler sürekli para ister. Fantine, kızını kurtarmak için önce saçlarını, sonra dişlerini satar, en sonunda fahişeliğe sürüklenir. Verem

olur ve ölür. Onu öldüren yoksulluktur, çaresizliktir, devletin ve toplumun yardım elini uzatmamasıdır.

Victor Hugo, Fantine üzerinden yoksulluğun bir aileyi nasıl paramparça ettiğini ve bir anneyi çaresizlik içinde çocuğunu koruyamaz hale getirdiğini anlatır. Fantine'in suçu yoktur; onun suçu, yoksul olmaktır. Ama sistem onu bir "suçlu" gibi yargılar, dışlar, yok sayar.

Bugünün Fantine'leri: TBMM Raporundan Yoksul Ailelerin Çocukları

TBMM de 20 seneden beri ÇKK ve TCK.31 maddesi ile çocukların korunması adına söz konusu adalet yönetimi açısından bazı acı vakaların gündeme alınması ve çözüm olarak çocukların aslında cezalandırılmanın artmasına yönelik bir araştırma komisyonu Aralık 2025 de kurulmuştur. Bu yönde 30 dan fazla görüşmeler tutanaklara da yansımaktadır. 20 yılı ile durum ve gerçekler ile yüzleşmek yerine eksik bilgilerin yanı sıra bilim dünyası dahil sorumluların sorgulanılması var olan sisteminde resmi olabilmektedir. Bunların arasında TÜİK verilene giren ortalama 200 bin çocuk sisteme girerken adalet yönetimdeki soruşturma evresinde üç misli bir yığılmada öne çıkarken ÇKK da yer alan uygulamaların dikkat edilmemesi dahil çeşitli itiraflarda yer almaktadır.

Aslında yaşanan gençlik suçluluğu yerine çocuk suçluluğu olarak sorun ise perdelenmektedir. Yurtdışında gençlik suçluluğunun da mala yönelik suçlar öncelik bir suç türü olup vücuda yönelik suçlar ikinci plandadır. Türkiye de ise aksi bir durum söz konusudur. Bu sorunların ve okuldan terk yoğunluğunun yüksekliği dahil çeşitli aile kaynaklı olarak sosyal ortam ve yaşam koşullarının dikkat edilmemesi ile savcılık aslında bir sorun kaynağıdır. Evrensel bir sosyal inceleme raporunun zorunluluğunun engellenmesi ve de nicelik ve nitelik konusunda eksiklikler ile yüzleşme yerine bir adalet yönetimi tutanaklarında yansımaktadır. Özellikle Pekin Kurallarının dikkat edilmemesinin yanı sıra mevcut düzenlemeleri de yok sayarak diversiyon gibi bir uygulamayı yeni keşif edip çözüm olarak sunulubilmektedir. Barolar dahil bazı hukukçuların açıklamasıyla süre gelen pasif avukatlık hizmeti ile de sosyal çalışma görevlileri ile sosyal inceleme raporunun düzenlemesine yönelik çözüm ve talep tutanaklara yansımaktadır.

Bu görüşmeler olup cezaevindeki çocuklar için açıklanan rapor , bugünün Fantine'lerinin de benzer bir kaderi yaşadığını göstermektedir:

- Çocukların %87,1'i kuruma gelmeden önce bir işte çalışmıştır. Bu, ailelerin ekonomik zorluklar nedeniyle çocuklarını çalışmaya gönderdiği anlamına gelir. Çocuklar, okuldan kopar, denetimsiz ortamlarda suça sürüklenir.

- Ailede her gün madde kullanan birisi varsa, çocuğun uyuşturucu kullanma oranı %70,7'ye çıkmaktadır. Bu, yoksulluğun yanı sıra aile içi bağımlılık sorunlarının da çocukları nasıl etkilediğini gösterir.

- Ailede suç işleyen birinin varlığı ile çocuğun suça bulaşma oranı arasında güçlü ilişki vardır. Yoksulluk, suçun normalleştiği bir ortam yaratmakta, çocuklar bu ortamda büyümektedir.

Fantine'in hikâyesi, Avrupa Sosyal Şartı'nın **16. maddesi** (ailenin sosyal, yasal ve ekonomik korunma hakkı - yukarıda tam metni verilmiştir) ve **17. maddesi** (aile sorumluluğu olan işçilerin korunması hakkı) ile doğrudan ilgilidir. Devlet, aileleri yoksulluğa karşı korumak, ebeveynlere çocuklarını büyütebilmeleri için maddi ve manevi destek sağlamakla yükümlüdür. Madde 16, "toplumun temel birimi olan ailenin tam gelişmesi için gerekli koşulları sağlamak amacıyla; sosyal yardımlar ve aile yardımları, verilmesi, sürdürülmesi ve yeniden başlatılmasını" taahhüt etmektedir. Fantine'in zamanında böyle bir destek yoktu. Bugün var mıdır? TBMM raporu, kâğıt üzerinde var olan desteklerin fiilen yetersiz olduğunu göstermektedir.

Kişinev Bildirgesi'nin 7(c) maddesi, "kadınların yaşadığı kalıcı sosyal hak eksikliklerinin" giderilmesini ve "toplumsal cinsiyete duyarlı ekonomik ve sosyal politikalar" geliştirilmesini taahhüt etmektedir. Ayrıca **7(d) maddesi**, "çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasını" hedeflemektedir. Ancak TBMM raporu, bu taahhütlerin hayata geçirilmediğini, aksine çocuk işçiliğinin suça sürüklenmenin kapısı haline geldiğini göstermektedir.

Çocuk Koruma Kanunu Madde 6, bir çocuğun çalıştığını veya okula gitmediğini fark eden öğretmeni, muhtarı veya herhangi bir vatandaşı harekete geçirebilir. Bildirim yapılsa, o çocuk hakkında eğitim tedbiri alınabilir, aileye sosyal yardım sağlanabilir, çocuk işçiliğinden kurtarılabilir. Ama bildirim yapılmadığı için, Fantine'in kaderi –çocuğunu koruyamama ve yoksulluk içinde yok olma– bugün de tekerrür etmektedir.

TBMM Raporundan – Yoksul Ailelerin Çocukları

- Çocukların **%87,1'i** kuruma gelmeden önce çalışmıştır.
- Ailede madde kullanımı, çocuğun uyuşturucuya yönelmesinde **%70,7** oranında etkilidir.
- Ailede suç işleyen birinin varlığı ile çocuğun suça bulaşması arasında güçlü ilişki vardır.
- Çocukların **%75,8'i tutukludur** (yani henüz mahkûmiyet kararı olmadan cezaevinde bekletilmektedir).

2024-2025 Adalet İstatistikleri – Uyuşturucu Suçlarında Patlama

Gösterge	2024	2025	Değişim
Uyuşturucu (kamu sağlığı) – dosya sayısı (soruşturma)	34.539	42.005	+%21,6
Uyuşturucu – çocuk sayısı (çoklanmış, soruşturma)	29.402	34.768	+%18,3
Uyuşturucu – suç sayısı	44.159	54.581	+%23,6
Uyuşturucu – kovuşturma dosya sayısı	11.551	14.224	+%23,1
Uyuşturucu – mahkûmiyet oranı (kovuşturma)	%46,2	%43,8	-2,4 puan
Uyuşturucu – “diğer kararlar” oranı (düşme, tedavi)	%25,3	%28,3	+3,0 puan

Detaylı Analiz ve Yorum

Uyuşturucu suçları, soruşturma evresinde **dosya sayısında %21,6**, çocuk sayısında **%18,3**, suç sayısında **%23,6** artışla adeta bir **salgın** haline gelmiştir. Her yıl 14.224 aile uyuşturucu nedeniyle adaletle temas etmektedir. Uyuşturucu, çocukları önce kullanıcı, ardından sokak satıcısı haline getirmekte, aileleri parçalamaktadır – tıpkı Fantine’in uyuşturucu değil ama yoksulluk tarafından parçalanması gibi.

Kovuşturma evresinde “diğer kararlar” (düşme, tedavi yönlendirmesi) oranı **%28,3’e** yükselmiştir. Bu olumlu bir eğilim gibi görünse de, tedavi yönlendirmelerinin **nitelikli ve sürdürülebilir** olduğu söylenemez. Denetimli serbestlik uygulaması, sosyal hizmet uzmanlarından çok, bu alanda eğitimi olmayan personel tarafından yürütölmektedir. Ayrıca, uyuşturucu kullanımının önlenmesi için okul öncesi ve okul dönemi sosyal hizmet müdahaleleri (okul sosyal hizmeti) neredeyse hiç yoktur.

Yoksul aileler, çocuklarını çalışmaya göndermekte, denetimsiz ortamlarda çocuklar önce uyuşturucuya, ardından adalet sistemine sürüklenmektedir. Oysa **ÇKK m.6**, çalışan veya madde bağımlılığı riskindeki çocuğu fark eden öğretmeni, muhtarı, sağlık çalışanını bildirimle yükümlü kılar. Ama bildirim yapılmadığı için Fantine’in kaderi tekerrür etmektedir.

Uluslararası Standartlara Aykırılık

•**Avrupa Sosyal Şartı m.13, 14, 17, 30:** Yoksullukla mücadele, sosyal hizmetlerden yararlanma, çocukların korunması ve sosyal dışlanmaya karşı korunma hakkı vardır. Uyuşturucu suçlarındaki patlama, bu hizmetlerin yetersizliğini gösterir.

•**Kişinev Bildirgesi m.6(c):** Yaşam maliyeti krizinin çocukları orantısız şekilde etkilediği kabul edilir; yoksullukla mücadele bir insan onuru meselesidir. Türkiye'deki uyuşturucu patlaması, bu taahhüdün hayata geçirilmediğini gösterir.

Çözüm Önerileri (Fantine Bölümü İçin)

1.Uyuşturucu kullanan çocuklar için tedavi ve eğitim programları zorunlu hale getirilmeli, cezai işlemler istisnai ve son çare olmalıdır. Denetimli serbestlik müdahale programları (ARDIÇ, GENÇ SAMBA vb.) sosyal hizmet uzmanları eliyle güçlendirilmelidir.

2.Okul öncesi ve okul dönemi evrensel tarama programları ile risk altındaki çocuklar erken tespit edilmeli, ailelere sosyal ve ekonomik destek (SED) sağlanmalıdır.

3.Aile destek programları güçlendirilmeli, madde bağımlılığı olan ebeveynlere yönelik ücretsiz ve ulaşılabilir tedavi hizmetleri sunulmalıdır (AŞS m.13).

4.Çocuk işçiliğinin önlenmesi için yerel yönetimler ve sivil toplum işbirliğiyle toplum temelli izleme mekanizmaları kurulmalı, çalışan çocukların ailelerine nakdi destek ve eğitim yardımı yapılmalıdır.

5. Javert: Cezalandırıcı Adalet Anlayışı ve Bugünün Tutuklama Çılgınlığı – Hapis Cezasında Son Çare İlkesinin İhlali

Roman'da Javert

Javert, Sefiller'in en karmaşık karakterlerinden biridir. Bir polis müfettişidir, kanunlara mutlak itaat eder. Onun dünyasında, suç suçtur; nedenleri, arka planı, mağduriyeti önemli değildir. Jean Valjean bir kez "suçlu" etiketi yapıştırdıktan sonra, onu asla affetmez, peşini bırakmaz. Javert, merhameti zayıflık olarak görür. Onun adaleti, kör, katı ve acımasızdır. Romanın sonunda, Valjean'ın kendisine hayatını bağışlamasıyla Javert'in katı dünyası çöker; vicdanı ile görevi arasında sıkışır ve kendini Seine Nehri'ne atarak intihar eder. Victor Hugo, Javert üzerinden "kanunların mutlaklığı" ile "merhamet" arasındaki gerilimi anlatır. Javert, toplumun suça bakışının bir simgesidir: cezalandır, affetme, nedenleri sorgulama. Oysa Hugo, gerçek adaletin merhametle, anlayışla ve toplumsal dönüşümle mümkün olduğunu savunur.

Bugünün Javert'leri: TBMM Raporu, Gaziantep 1997 ve Emirhan Nas 2015 (Anayasa Mahkemesi Kararı, 17 Temmuz 2019)

TBMM raporu, bugünün adalet sisteminin hâlâ Javert'in zihniyetiyle yönetildiğini göstermektedir:

- Çocukların %75,8'i tutukludur. Çocuk hakları Sözleşmesine rağmen yetişkinler ile ilgili sulh ceza hakimleriyle özgürlükleri kısıtlanır. Yani suçları henüz yargı kararıyla kesinleşmemiş, masumiyet karinesi gereği "suçsuz" kabul edilmeleri gerekirken ve pasif avukatlık hizmetine orantılı olarak cezaevinde bekletilmektedirler.

- Bu, Pekin Kuralları'nın 19. Kuralı'na –"tutuklamanın son çare olması"– açıkça aykırıdır. Tutuklama, ancak alternatif tedbirlerin tüketilmesinden sonra ve istisnai durumlarda uygulanmalıdır. Oysa Türkiye'de tutuklama neredeyse kural haline gelmiştir.

- Raporda, çocuklara sorulan "Cezayı önceden bilseydiniz suçu yine işler miydiniz?" sorusuna %60'ı "Hayır" yanıtı vermiştir. Yani çocukların büyük çoğunluğu, yeterli bilgilendirme ve caydırıcılık mekanizması olsaydı suç işlemeyecektir. Avukatlık hizmeti ve hukuksal koruma boyutu diğer etkindir. Sadece %1,6 gibi çok küçük bir oran "Ne olursa olsun işlerdim" demiştir. Bu, Javert'in "bütün suçlular kötüdür" önermesinin yanlış olduğunu, aksine çocukların büyük bölümünün uygun koşullarda suçtan uzaklaştırılabileceğini göstermektedir.

Gaziantep Olayının Javert'çi Sonucu, 16 Aralık 1997 ve Sonrası: Gaziantep'te 10 Ağustos 1997'de baklava çalan çocuklara, 16 Aralık 1997'de 1'inci Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 9'ar yıl hapis cezası verilmiştir. Haberlere göre olay tarihinde yaşları 18'den küçük olan A.K., A.A. ve L.H.'nin cezası daha sonra 6'şar yıla indirilmiş olsa da, bu cezalar Yargıtay 6. Ceza Dairesi'nce onanmıştır. Ardından yapılan "tashihi karar" (düzeltme) başvurusu da reddedilmiştir. Sanıkların avukatı Hakan Gencer'in ifadesiyle: "Bu hukuk sistemi ile Türkiye nereye varabilir? ... Çocuklar, yeniden topluma kazandırılabilirdi. Ancak, ceza yoluna gidildi. Şimdi cezaevinde, 'Baklava, fıstık çalıp, yedik, 9'ar yıl ceza aldık' diyerek, azılı hırsız olacaklar. Toplumdan intikam alacaklar." şeklinde açıklamaktadır.

Emirhan Nas Olayının Javert'çi Sonucu ve Anayasa Mahkemesi'nin 17 Temmuz 2019 Tarihli İhlal Kararı: Emirhan Nas, 15 yaşında, bir çay ocağından bozuk para dolu iki kumbara çaldığı için 32 gün boyunca tutuklu kalmış ve 10 Kasım 2015'te cezaevinde intihar etmiştir. Annesi Semra Omak'ın bireysel başvurusu üzerine Anayasa Mahkemesi, 17 Temmuz 2019'da, tutuklama tedbirinin ölçülü olmadığı gerekçesiyle Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar

vermiştir. AYM kararında, 5395 sayılı Kanun'a göre çocukların tutuklanmasının son çare tedbiri olduğu, "Bir çocuğun tutuklanmasına yalnızca adli kontrol tedbirinden sonuç alınamaması halinde karar verilebilir" denmiş ve somut olayda öncelikle adli kontrol tedbirinin uygulanması gerektiği vurgulanmıştır. Mahkeme, "tutuklama kararında başvurusunun oğlunun çocuk olduğunun dikkate alındığına dair herhangi bir değerlendirmeye yer verilmemiştir" diyerek ihlal kararı vermiş ve başvurucuya 27.500 TL manevi tazminat ödenmesine hükmetmiştir. Ancak bu karar, Emirhan'ın hayatını geri getirmemiştir. Pekin Kuralı ve Avrupa Sosyal Şartı ele alınmayan bir karar ile 30.000 TL yerine 27.500 TL ye indirim için gerekçesi ise yer almadığı bir karardır. Bir çocuğun bedelinin ise en fazla 4.500 Euro olduğunda AYM tarafından tespit edilmiştir. Ortaya çıkan ihlalinin AİHM başvurulmaması ve kesinleşmiş bir karar söz konusudur. Bu süreçte olayın ardından, dönemin Cumhuriyet Savcısı Hüseyin Tunçer (FETÖ operasyonu ile açığa alınmıştır) takipsizlik kararında "İntihar etmek suç değil" diyerek soruşturmayı kapatmış, kamera kayıtlarındaki çelişkileri irdelenemiştir. Emirhan, cezaevinde kaldığı süre içinde annesine kendisine kötü davranıldığını, dayak yediğini, tuvalet temizletirildiğini anlatmıştır. İşte Javert'in katı, merhametsiz adaleti, Gaziantep'te 1997'de ve Trabzon'da 2015'te yeniden tecelli etmiştir. Mahkemeler ve savcılar, tıpkı Javert gibi, suçun arkasındaki yoksulluğu, açlığı, çaresizliği, çocuğun psikolojik sorunlarını görmemiş; insan olarak bakmak yerine bir dosya numarası olup sadece "kanun çiğnendi" diyerek en ağır tedbire (tutuklama) başvurmuşlardır. Emirhan Nas örneğinde, bu tutuklama bir çocuğun ölümüyle sonuçlanmıştır. Hugo'nun Javert'i, katı adaleti yüzünden sonunda intihar etmişti; bugünün Javert'leri ise çocukların geleceğini ve bazen de hayatlarını intihar ettirmektedir.

Javert'in dünyasında, Valjean'ın bir somun ekmek çalması ile bir caninin adam öldürmesi arasında fark yoktur; ikisi de "suçludur" ve cezalandırılmalıdır. Gaziantep'te 1997'de baklava çalan aç bir çocuk ile bir hırsız arasında fark görülmemiş, 9 yıl hapis cezası uygun bulunmuştur. Trabzon'da 2015'te kumbara çalan 15 yaşındaki Emirhan Nas ile bir organize suç örgütü üyesi arasında fark görülmemiş, tutuklama tedbirine başvurulmuş ve bu tutuklama bir çocuğun ölümüne yol açmıştır. Bugün de benzer bir zihniyetle, okuldan kaçan bir çocuk ile bir çete lideri aynı cezaevinde tutulmakta, aynı "tutuklu" statüsüne tabi tutulmaktadır. Oysa Çocuk Koruma Kanunu, çocuklar için "koruyucu ve destekleyici tedbirler" ile "ceza" arasında net bir ayırım yapmaktadır. Üstelik suç bilimi açısından suç tekrar oranı belli gruplar içindir. Yüzde sekseni tekrarlamaz. Ancak sistemin kurbanların yoğunlaştığı çekirdek grup için yapılan genelleme ile sistemin korunması ve hesap verilebilirliğin olduğu bir zemin ve ortam ile cezaların artırılması çözüm olabilmekte. Dolayısıyla bu sitem, uygulama vede likakattan uzak araçsallaşma ile bu ayırım bilimsel ve hukuksal açıdan kaybolmuş, 20 seneden beri de 1889 tarihli bakış ile Javert'in katı adaleti halen galip gelmiştir.

Avrupa Sosyal Şartı doğrudan tutuklamayı düzenlemese de, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5. maddesi (özgürlük ve güvenlik hakkı) ve 6. maddesi (adil yargılanma hakkı) ile birlikte okunduğunda, çocukların tutuklanmasının son çare olması gerektiği sonucu çıkar. **Kişinev Bildirgesi'nin 7(g) maddesi**, üye devletlerin Avrupa Sosyal Haklar

Komitesi'nin kararlarını uygulamayı taahhüt ettiğini belirtmektedir. Bu kararlar arasında, çocuk adaletinde alternatif tedbirlerin geliştirilmesi de bulunmaktadır. Çocuk Dostu Adalet ve Sosyal Hizmetleride içeren Avrupa Konseyi Bakanlık Komitesi kararları aynı zamanda insanlığa davettir.

Diğer yandan Çocuk Koruma Kanunu Madde 6 ise, tutuklamaya giden yolu kesecek en önemli mekanizmadır. Eğer bildirim yükümlülüğü işleseydi, çocuklar suça yönelmeden, katılmadan önce tespit edilecek, koruyucu tedbirlerle desteklenecek ve tutuklama gibi ağır tedbire hiç gerek kalmayacaktı. Emirhan Nas için de, onun psikolojik sorunları, intihar geçmişi, ailevi sıkıntıları önceden bilirse ve gerekli destek sağlansa, belki de o 32 günlük tutukluluk ve ardından gelen ölüm yaşanmayacaktı. Javert'in katı adaleti yerini, Hugo'nun savunduğu merhametli ve dönüştürücü adalete bırakacaktı

TBMM Raporundan – Tutukluluk ve Caydırıcılık Algısı

- Çocukların **%75,8'i tutukludur** (yani suçları kesinleşmemiş halde cezaevinde bekletilmektedir).
- “Cezayı önceden bilseydiniz suçu yine işler miydiniz?” sorusuna **%60'ı “Hayır”** demiştir. Sadece **%1,6** “Ne olursa olsun işlerdim” demiştir.

2025 Adalet İstatistikleri – Hapis, Tutukluluk ve Yetişkin Muamelesi

Gösterge	2024	2025	Değişim / Not
Ceza infaz kurumlarında bulunan çocuk (toplam)	3.860	4.421	+%14,5
Tutuklu çocuk sayısı	2.710	3.245	+%19,7
Hükümlü çocuk sayısı	1.150	1.176	+%2,3
Hapis cezası alan çocuk (mahkûmiyet içinde)	22.416 (%52,3)	23.464 (%51,7)	Her yıl 23 bin+ çocuk hapis cezası alıyor
Beraat eden çocuk sayısı	20.321 (%19,0)	21.206 (%18,8)	Her beş çocuktan biri beraat ediyor
Yetişkin şüpheliler için KYOK oranı –		%55,3	Çocuklar için KYOK oranı %54,4 – neredeyse aynı
Çocukların yetişkin mahkemelerinde yargılanma oranı	%54	%48,5	Hâlâ çok yüksek

Gösterge	2024	2025	Değişim / Not
Devir oranı (kovuşturma)	%46,7	%45,3	Yaklaşık her iki dosyadan biri bir sonraki yıla kalıyor

Detaylı Analiz ve Yorum

Javert'in "suçlular kötüdür, nedenleri önemli değildir" anlayışı, bugünün çocuk adalet sisteminde **sulh ceza hâkimleri** aracılığıyla tecelli etmektedir. Ceza infaz kurumlarında bulunan çocuk sayısı **4.421**'e yükselmiş, bunların **3.245'i tutukludur**. Yani suçları henüz yargı kararıyla kesinleşmemiş, masumiyet karinesi gereği "suçsuz" kabul edilmeleri gereken çocuklar, yetişkinlerle aynı koşullarda, aynı rejimle cezaevinde bekletilmektedir. Bu durum **Pekin Kuralları Kural 19**'a ("tutuklama son çare olmalıdır") açıkça aykırıdır.

Beraat eden çocuk sayısı 2025'te 21.206'dır. Her beş çocuktan biri, aylarca hatta yıllarca "sanık/suçta sürüklenen" sıfatıyla yargılandıktan sonra masum olduğu halde damgalanarak tahliye olmaktadır. **Adli sicil kayıtları** (UYAP) silinmediği için, bu çocukların gelecekte iş bulması, eğitim alması, hatta ehliyet çıkarması bile riske girmektedir. **Masumiyet karinesi (Anayasa m.38, AİHS m.6, AİHS m.13)** sistematik olarak ihlal edilmektedir.

Yetişkin şüpheliler için KYOK oranı **%55,3**, çocuklar için KYOK oranı **%54,4**'tür. Neredeyse **hiç fark yoktur**. Oysa çocuklar lehine daha fazla takipsizlik (diversiyon) uygulanması, dava açılmadan alternatif çözümlere (tedavi, eğitim, danışmanlık, aile desteği) yönlendirilmesi gerekirken, uygulamada çocuklara yetişkin muamelesi yapılmakta, hatta tutuklama oranları yetişkinlerden dahi yüksek seyretmektedir.

Bu iki acı vaka, Javert'in katı, merhametsiz adaletinin 1997'de ve 2015'te yeniden tecelli ettiğini, 2025'te de **3.245 tutuklu çocuk** ve **23.464 hapis cezası alan çocuk** ile devam ettiğini göstermektedir.

Uluslararası Standartlara Aykırılık (Javert Bölümü)

- Pekin Kuralları Kural 19**: Tutuklama son çare olmalıdır. Türkiye'de çocukların %75,8'i tutukludur.
- Pekin Kuralları Kural 17.1(d)**: Verilecek karar ölçülü olmalıdır. 9 yıl hapis cezası (Gaziantep 1997) veya kumbara hırsızlığında tutuklama (Emirhan Nas) ölçülü değildir.
- BMÇHS m.37(b)**: "Hiçbir çocuk yasaya uygun olarak ve **son çare olarak ve en kısa süre** dışında özgürlüğünden yoksun bırakılamaz."

•**ÇKK m.4/i, m.15:** Çocukların tutuklanması son çare olmalı, adli kontrol ve diğer tedbirler öncelikle uygulanmalıdır.

•**Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m.5, m.6, m.13 (ve AİHS ile bağlantılı Avrupa Sosyal Şartı m.17):** Çocuklara yetişkin muamelesi yapılması, adil yargılanma ve etkili başvuru hakkını ihlal eder.

•**Kişinev Bildirgesi m.7(g):** Üye devletler Avrupa Sosyal Haklar Komitesi'nin kararlarını uygulamayı taahhüt eder. Bu kararlar arasında çocuk adaletinde alternatif tedbirlerin geliştirilmesi de bulunmaktadır.

Çözüm Önerileri (Javert Bölümü İçin)

1.Tutuklama, çocuklar için ancak çok ciddi ve istisnai durumlarda, başka hiçbir koruma ve denetim tedbirinin yeterli olmadığı hallerde uygulanmalıdır. Adli kontrol, ev hapsi, elektronik kelepçe (çocuklar için uyarlanmış versiyonu) gibi alternatifler öncelikle kullanılmalıdır.

2.Sulh ceza hâkimlerinin çocuk tutuklamasına karar verme yetkisi kaldırılmalı, bu karar sadece çocuk hâkimleri tarafından verilmelidir. Çocuk hâkimliği kurumu yaygınlaştırılmalı ve güçlendirilmelidir.

3.“Suça sürüklenen çocuk” gibi masumiyet karinesine aykırı, damgalayıcı bir terim terk edilmeli, yerine uluslararası terminolojiye uygun olarak “hakkında soruşturma yürütülen çocuk/şüpheli çocuk ve genç” (child under investigation) “juvenile alleged to have committed an offence/davalı çocuk-geç” kullanılmalıdır.

4.Beraat, KYOK, HAGB veya düşme kararı verilen tüm çocukların adli sicil ve UYAP kayıtları otomatik olarak ve derhal silinmeli (unutulma hakkı, AYM ve AİHM içtihatları doğrultusunda).

5.Avrupa Sosyal Şartı ve Kışinev Bildirgesi'nin çocuk adaletine ilişkin hükümlerinin uygulanması için bir ulusal eylem planı hazırlanmalı, bağımsız bir izleme mekanizması kurulmalıdır.

6. Bütünsel Değerlendirme: 2025 Adalet İstatistiklerinin Ortaya Koyduğu Kriz – Yığılma, Çoklanmış İşlem Yükü ve Çocuk Nüfusunun %6'sının Adaletle Teması

Sistemin Toplam Yükü (Tablo 1.15 ve 2.24 – Çoklanmış Veriler)

Evre / Kategori	2024	2025	Değişim / Not
Soruşturma evresi – çoklanmış çocuk	483.016	497.162	+%2,9

Evre / Kategori	2024	2025	Değişim / Not
işlem sayısı			
Kovuşturma evresi – çoklanmış sanık çocuk işlem sayısı	258.212	267.110	+%3,4
Toplam işlem yükü	741.228	764.272	+%3,1
Güvenlik birimlerine gelen çocuklar (mağdur, şüpheli, tanık, kayıp, intihar teşebbüsü)	556.862 (2024)	543.538 (2025)	-%2,4
Adalet yönetimindeki tekil çocuk (şüpheli + sanık + mağdur)	–	≈1.031.121	–
ÇKK kapsamında işlem yapılan toplam çocuk	–	≈1.307.810 (Türkiye çocuk nüfusunun yaklaşık %6'sı)	–

NOT: TEMEL ALINMASI GEREKEN SAYILAR

Karar Dağılımı (Soruşturma Evresi – Tablo 1.14, 2025)

Karar	Dosya	Çocuk	Oran (çocuk)
Kovuşturmaya yer olmadığı (KYOK)	108.193	125.251	%54,4
Kamu davası açılan	81.339	86.424	%37,6
Diğer (yetkisizlik, görevsizlik, birleştirme)	19.490	18.323	%8,0
Toplam	209.022	229.998	%100

Karar Dağılımı (Kovuşturma Evresi – Tablo 2.22, 2025)

Karar	Dosya	Sanık Çocuk	Oran (sanık çocuk)
Mahkûmiyet	42.056	32.248	%28,6
Beraat	18.419	21.206	%18,8
HAGB	32.050	36.834	%32,6
Diğer (düşme, cezasızlık)	20.205	22.579	%20,0
Toplam	112.730	112.867	%100

Değerlendirme ve Krizin Boyutları

1. Her yıl 1,3 milyondan fazla çocuk ÇKK kapsamında adli veya koruyucu işleme tabi tutulmaktadır. Bu, Türkiye'deki çocuk nüfusunun yaklaşık **%6'sıdır** (yaklaşık 22 milyon çocuk nüfus üzerinden). Bu oran, birçok Avrupa ülkesinin çok üzerindedir ve sistemin **aşırı yük altında** olduğunu gösterir.

2. Çoklanmış işlem yükü (764.272), tekil çocuk sayısının (soruşturma 330.496 + kovuşturma 184.529 – örtüşenler düşülünce yaklaşık 400-450 bin) yaklaşık **1,7-1,9 katıdır**. Yani aynı çocuklar birden fazla suç türüne karışmakta ve/veya dosyaları yıllara yayılmaktadır. Bu, **çekirdek grup** (kronik suçlular) ve **gri/karanlık alan** kavramlarının Türkiye'de yeterince çalışılmadığını, kriminolojik analiz eksikliğini göstermektedir.

3. Devir oranları %40-45 seviyesindedir. Soruşturma evresinde **134.560**, kovuşturma evresinde **83.666** çocuk bir sonraki yıla devredilmektedir. Bu, çocukların yıllarca "şüpheli/sanık" sıfatıyla belirsizlik içinde yaşamasına, eğitim hayatlarının kesintiye uğramasına, aile ve sosyal çevreleri tarafından damgalanmasına yol açmaktadır.

4.4 çocuktan 1'i mahkûm olmakta, 3 çocuktan 1'i HAGB ile şans bulmakta, 5 çocuktan 1'i beraat etmektedir. Beraat edenler masum oldukları halde aylarca "sanık" sıfatıyla yargılanmış, damgalanmış, sicilleri kirlenmiştir.

5. Çocuklara yetişkin muamelesi: Yetişkin şüpheliler için KYOK oranı %55,3 iken çocuklar için %54,4'tür. Aradaki fark **sadece 0,9 puan** ve istatistiksel olarak anlamlı değildir. Oysa çocuklar lehine daha fazla takipsizlik, alternatif çözüm uygulanması gerekirdi. Bu bulgu, Türkiye'de çocuk adalet sisteminin **nitelik olarak yetişkin sisteminden farklılaşmadığını**, sadece cezalarda bazı indirimler uygulandığını göstermektedir. Bu, **Pekin Kuralları'nın temel felsefesine** aykırıdır.

7. Sonuç ve Çağrı: Hugo'nun Kehaneti ve 2025'teki Sorumluluk – Adaletin Yeniden İnşası İçin Yapısal Dönüşüm Şart

Victor Hugo'nun Sefiller'in önsözünde yazdığı meşhur cümle, bugün için de bir kehanet gibidir:

| "Cehalet ve sefalet hüküm sürdükçe, bu tür kitaplar yararsız olmayacaktır."

2025 yılında Türkiye'de **cehalet** (çocuk hakları konusunda bilgi eksikliği, eğitim yoksunluğu, sosyal hizmet eğitiminin dışlanması, Pekin Kuralları'nın bilinmemesi veya bilinçli olarak uygulanmaması) ve **sefalet** (yoksulluk, işsizlik, ev içi şiddet, ihmal, istismar, çocuk işçiliği) hüküm sürdüğü sürece, Valjean'lar ekmek çalacak, Gavroche'ler sokakta ölecek, Cosette'ler istismara uğrayacak, Fantine'ler çaresizlik içinde çocuklarını koruyamayacak, Javert'ler ise sulh ceza hâkimliği sıfatıyla çocukları tutuklayacaktır.

Victor Hugo, Sefiller'in önsözü ile de : Toplum, yoksulluğu, cehaleti ve adaletsizliği ortadan kaldırmadıkça, onun romanı hep güncel kalacaktır. 2026 yılında TBMM raporu, Gaziantep'te 10 Ağustos 1997'de baklava çalan çocuklara 16 Aralık 1997'de verilen 9 yıl hapis cezası ve Trabzon'da Ekim 2015'te kumbara çalan 15 yaşındaki Emirhan Nas'ın 32 gün tutuklu kaldıktan sonra 10 Kasım 2015'te cezaevinde intihar etmesi ve Anayasa Mahkemesi'nin 17 Temmuz 2019'da verdiği ihlal kararı, Hugo'nun kehanetinin hâlâ geçerli olduğunu kanıtlamıştır.

Sefiller Karakteri Temsil Ettiği Sorun TBMM Raporundaki / Türkiye'deki Karşılığı

Jean Valjean	Açlık ve yoksulluk nedeniyle suça itilme	Çocukların %87,1'i çalışmak zorunda kalmış; %18,8'i "ekonomik düzeyim iyi olsaydı suç işlemezdim" demiş. Gaziantep 1997: Baklava çalan çocuklar. Trabzon 2015: Kumbara çalan Emirhan Nas.
Gavroche	Sokakta terk edilme, koruyucu yetişkin yokluğu	%37,6 evden kaçmış; %76,1'i rol model yokluğu çekiyor
Cosette	İhmal, istismar, duygusal yoksunluk	%47,8 duygusal istismar/ihmal; %81 ev içi şiddet; %38,4 dövme
Fantine	Yoksulluğun aileleri parçalaması, çocuk işçiliği	%87,1 çalışan çocuk; %70,7 ailede madde kullanımı varsa çocuk da kullanıyor
Javert	Cezalandırıcı,	%75,8 tutuklu; Gaziantep 1997: 9 yıl hapis ve tashihi kararın

Sefiller

Karakteri

Temsil Ettiği Sorun TBMM Raporundaki / Türkiye'deki Karşılığı

merhametsiz adalet anlayışı

reddi; Trabzon 2015: Emirhan Nas'ın tutuklanması (ölümüyle sonuçlandı), AYM 17.07.2019 ihlal kararı

Hugo'nun romanındaki her karakter, bugünün suça yönelen, katılan çocuklarının hikâyesinde bir yansıma bulmaktadır. Aradaki fark, 19. yüzyılda bu sorunlarla mücadele edecek uluslararası sözleşmelerin, yasaların ve bildirgelerin olmamasıdır. Oysa 2026'da **Avrupa Sosyal Şartı** (1961'den beri yürürlükte olan, sosyal ve ekonomik hakları düzenleyen temel antlaşma), **Kişinev Bildirgesi** (19 Mart 2026'da kabul edilen, Avrupa Sosyal Şartı'na siyasi bağlılığı yenileyen belge), **Pekin Kuralları**, **Çocuk Koruma Kanunu** (özellikle Madde 6 – bildirim yükümlülüğü, ve Madde 44 – kamu görevlilerinin sorumluluğu) ve daha nice belge vardır.

Ancak bu belgeler, uygulanmadıkları için birer kağıt parçasından ibarettir. İşte asıl eksiklik budur: Madde 6'nın bildirim yükümlülüğü işlemediği için çocuklar koruyucu tedbirlerden yararlanamamakta; Madde 44 devreye girmediği için kamu görevlileri ihmallerinden sorumlu tutulmamakta; hesap verilebilirlik yok sayılmakta; Avrupa Sosyal Şartı'nın maddeleri (13, 14, 16, 17, 27, 30) kağıt üzerinde kalırken; Kişinev Bildirgesi'nin 6(c), 7(c), 7(d), 7(g) gibi taahhütleri hayata geçirilememektedir. Gaziantep 1997 örneğinde olduğu gibi, yargı makamları Javert'çi bir anlayışla çocukları ıslah etmek yerine cezalandırmayı tercih etmiş; Emirhan Nas örneğinde ise bu anlayış bir çocuğun ölümüne yol açmıştır.

Sefiller'in en önemli mesajı şudur: Bir çocuğu kaderine terk eden toplum, o çocuğun işleyeceği her suçun ortağıdır. Jean Valjean'ı yargılayan mahkeme aslında kendini yargılamalıdır; Gavroche'yi sokağa bırakan aile aslında tüm toplumdur; Cosette'yi istismar eden Thenardier'ler aslında kayıtsız kalan herkeştir; Fantine'yi fahişeliğe iten sistem aslında yoksulluğu meşrulaştıran anlayıştır; Javert'in katı adaleti ise merhameti unutan modern ceza sistemidir. Gaziantep'te 1997'de baklava çalan çocuklara 9 yıl hapis veren mahkeme ve Trabzon'da 2015'te kumbara çaldığı için Emirhan Nas'ı tutuklayan yargıçlar, aslında kendi vicdanlarını yargılamalıdır.

TBMM raporunun en umut verici bulgusu, çocukların %27,8'inin sorumluluğu kendinde görmesi ve "keşke" diyerek değişim için istekli olmasıdır. Bu, Valjean'ın piskoposun merhametiyle dönüşmesi gibidir. Bu çocuklar, doğru destek verildiğinde topluma kazandırılabilir. Ama bunun için, Javert'in katı adalet anlayışını terk edip, Hugo'nun merhametli adaletine yönelmemiz gerekmektedir. Gaziantep'te 1997'deki çocuklar ve Emirhan Nas için artık çok geçtir; ancak onların hikâyeleri, bundan sonraki çocuklar için bir ders olmalıdır.

Çocuk Koruma Kanunu Madde 6'nın işletilmesi, bu dönüşümün ilk adımıdır. Bir öğretmenin devamsız öğrenciyi fark etmesi, bir komşunun dövülen çocuğu bildirmesi, bir sağlık çalışanının istismar belirtilerini raporlaması – işte bu bildirimler, Valjean'ın piskoposu, Gavroche'nin meleği, Cosette'in Valjean'ı, Fantine'in kurtarıcısı olacaktır. **Ve unutulmamalıdır ki, Çocuk Koruma Kanunu Madde 44, bu bildiri yapmayan kamu görevlisinin doğrudan yargılanabilmesinin yolunu açmıştır; bu maddenin de etkin kılınması, sistemik ihmali kıracaktır.**

Victor Hugo'nun kehaneti, bugünün sorumluluğunu omuzlarımıza koymaktadır: "Cehalet ve sefalet hüküm sürdükçe, bu tür kitaplar yararsız olmayacaktır." Bizim görevimiz, Sefiller'in yararsız hale geldiği, yani hiçbir çocuğun açlıktan ekmek çalmak zorunda kalmadığı, hiçbir çocuğun sokakta yalnız bırakılmadığı, hiçbir çocuğun istismara uğramadığı, hiçbir annenin çaresizlik içinde çocuğunu koruyamadığı, hiçbir çocuğun orantısız cezalarla tutuklanmadığı bir dünya inşa etmektir. Gaziantep'te 10 Ağustos 1997'de bir dilim baklava yüzünden 16 Aralık 1997'de 9 yıl hapis yatan çocukların olmadığı, Trabzon'da Ekim 2015'te bir kutu bozuk para yüzünden 32 gün tutuklu kaldıktan sonra 10 Kasım 2015'te intihar eden 15 yaşındaki Emirhan Nas'ın olmadığı bir Türkiye...

Bunun yolu, sadece yasaları yazmaktan değil, onları hayata geçirmekten geçmektedir. Halen gençlik suçluluğu ,çocuk suçluluğu ile perdelenmektedir. Ayrıca soruşturma evresindeki savcılık bürosu pasif kılınmaktadır.Adalet yönetimi açısından nitelik ve nicelik sorunu süre gelmektedir. Güvenlik birimlerine gelenin, üç katının savcılıkta yığılması ve bunun için en 2000 savcı ve o kadar sosyal çalışmacı olmadan, suçun çocuklara ve ailelere ve de topluma yükletilmesi aynı zamanda hem güvenlik hizmetini hem de sosyal hizmetlerin zafiyetine nedendir.

Sosyal teşhis açısından evrensel bir araç olan sosyal inceleme raporunun sadece sosyal çalışmacılar tarafından düzenlemek ve rol ve görevlerin açık ve net olması amacıyla sosyal çalışma görevlisi ve adli destek görevlisi gibi dünyada karşılığı olmayan tanımların ve de Pekin Kuralı açısından söz konusu zorunluğun "gerektiğinde" ve "takdirine" ibaresi sosyal inceleme raporunu iptali öncelik olmalıdır.Bu kanunda yer almamasına rağmen yönetmelik ile zorunlu kılınan hekim raporunun sona ermesi gibi mevcut Çocuk Koruma Kanununun da yapılan değişik ise ilk adımıdır.Türk Ceza Kanunu 31. maddesinde ceza sorumluluk yaşı 12 yerine 14 olurken 2003 yılında Hükümet tasarındaki 27 maddenin birlikte el alındığı bir düzenleme diğer önemli adımdır.Sosyal hizmetler açısında ise halen eksik olan resmi vesayet kurumunun yapılanması için de gerçekler ile yüzleşmeyi gerekmektedir. Bu yüzleşme olmadığı takdirde ve cezaların artırılması için çözüm aranması aynı zamanda adaleti eksik ve çolak bırakabilmektedir.

Çocuk ve toplum için umut ve gelecek vermek amacıyla Avrupa Sosyal Şartı, Kişinev Bildirgesi, Pekin Kuralları ve Çocuk Koruma Kanunu'nun 6. ve 44. maddeleri, işte bu dünyanın haritasıdır. Haritayı okumak yetmez; o yolda yürümek gerekir. Her birimiz, birer

Valjean, birer Gavroche, birer Cosette'in kaderini değiştirebiliriz. Yeter ki görelim, duyalım ve **bildirelim**.

Oysa yapılması gerekenler acilen, somut ve bilimsel temelde şunlardır:

1.Gençlik suçluluğu gerçeğiyle yüzleşmek ve gençlik mahkemelerini kurmak: 15-17 yaş grubu tüm çocuk sanıkların %77'sini oluşturmaktadır. İlçe bazında **gençlik mahkemeleri ve gençlik savcılıkları** acilen kurulmalı, bu mahkemelerde görev yapacak hâkim, savcı ve yardımcı personelin çocuk psikolojisi, sosyal hizmet ve kriminoloji alanlarında zorunlu eğitim alması sağlanmalıdır.

2.Sosyal inceleme raporu (SİR) zorunlu hale getirilmeli ve sadece sosyal hizmet uzmanları tarafından düzenlenmelidir: ÇKK m.3'teki "sosyal çalışma görevlisi" tanımı derhal "**sosyal hizmet uzmanı**" ile değiştirilmelidir. 2006 yönetmeliğinin 12-14 yaş grubu için getirdiği **hekim raporu zorunluluğu (Anayasa m.124'e aykırı) acilen kaldırılmalıdır**. Bu zorunluluk, SİR'in işlevsiz kalmasına ve çocukların yetişkin gibi cezalandırılmasına yol açmaktadır. Ayrıca, "sosyal çalışma görevlisi" ve "adli destek görevlisi" gibi dünyada karşılığı olmayan unvanlar terk edilmelidir.

3.Bildirim yükümlülüğü (ÇKK m.6) ve kamu görevlisi sorumluluğu (ÇKK m.44) etkin kılınmalıdır: Bir çocuğun açlığını, dövüldüğünü, okula gitmediğini, uyuşturucu kullandığını, istismara uğradığını fark eden her öğretmen, sağlıkçı, muhtar, kolluk görevlisi, avukat ve savcı **derhal** Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Cumhuriyet Başsavcılığı'na bildirim yapmakla yükümlüdür. Bildirim yapmayanlar hakkında **ÇKK m.44** sayesinde **soruşturma izni aranmaksızın** doğrudan soruşturma açılabilir. 20 yıldır işletilmeyen bu madde, artık kararlılıkla uygulanmalı, ihmali olan kamu görevlileri **TCK m.257 (görevi kötüye kullanma)** ve **TCK m.279 (suçu bildirmeme)** kapsamında yargılanmalıdır.

4.Tutuklama son çare olmalı, alternatif tedbirler geliştirilmelidir: 2025'te 3.245 çocuğun tutuklu bulunması, %75,8 tutukluluk oranı kabul edilemez. Adli kontrol, denetimli serbestlik, tedavi, eğitim, danışmanlık, aile yanında destek gibi alternatifler öncelikle uygulanmalı, tutuklamaya ancak istisnai hallerde ve en kısa süreyle başvurulmalıdır. **Sulh ceza hâkimlerinin çocuk tutuklamasına karar verme yetkisi kaldırılmalı**, bu karar sadece çocuk/gençlik hâkimleri tarafından verilmelidir.

5.Masumiyet karinesine aykırı "suça sürüklenen çocuk" kavramı terk edilmeli: Bu kavram, henüz mahkûmiyet kararı olmayan çocukları "suçlu" gibi damgalamaktadır. Yerine, uluslararası terminolojiye uygun olarak "**hakkında soruşturma yürütölen çocuk/şüpheli çocuk**" (**child under investigation**) veya "**davalı genç**" "**juvenile alleged to have committed an offence**" kullanılmalıdır. Beraat, KYOK, HAGB veya düşme kararı verilen tüm çocukların **adli sicil ve UYAP kayıtları otomatik olarak ve derhal silinmeli** (unutulma hakkı, AYM ve AİHM içtihatları doğrultusunda).

6.Verinin şeffaflığı ve hesap verebilirlik sağlanmalıdır: Adalet Bakanlığı'nın farklı tabloları (Tablo 1.13 ile 1.14 arasında tutarsızlık, TBMM'ye verilen rakamlarla Adalet İstatistikleri arasında 3-4 kat fark) güvenilir veri üretimini engellemektedir. **Tek bir veri**

tanımı (örneğin "tekil çocuk" ve "çoklanmış işlem" ayrımının şeffaf bir şekilde yapılması) benimsenmeli, tüm tablolar birbiriyle uyumlu hale getirilmelidir. Ayrıca, **çekirdek grup, kronik suçluluk, gri alan** gibi kriminoloji kavramlarını içeren bilimsel veri üretimi için Adalet Bakanlığı, TÜİK ve üniversiteler işbirliği yapmalıdır.

7. Hukuken dahil eğitim hizmetinde eksik olan okul sosyal hizmeti ve aile destek programları zorunlu hale getirilmelidir: Her okulda bağımsız ve tarfsız bir konum ve görev ile en az bir sosyal hizmet uzmanı istihdam edilmeli; devamsızlık, okul terki, çocuk işçiliği, ev içi şiddet, istismar belirtileri erken tespit edilerek ailelere sosyal, ekonomik ve psikolojik destek sağlanmalıdır. Aile destek programları (ebeveyn eğitimi, aile danışmanlığı, bağımlılıkla mücadele) yaygınlaştırılmalıdır.

8.Uyuşturucu ile mücadelede cezai yaptırımlar değil, tedavi ve önleme ağırlıklı bir model benimsenmelidir: Uyuşturucu kullanan çocuklar için **tedavi ve eğitim programları zorunlu hale getirilmeli**, cezai işlemler istisnai ve son çare olmalıdır. Denetimli serbestlik müdahale programları (ARDIÇ, GENÇ SAMBA vb.) sosyal hizmet uzmanları eliyle güçlendirilmeli, okullarda evrensel tarama programları uygulanmalıdır.

9.Ceza sorumluluk yaşı yükseltilmeli ve çocuklara özel bir ceza kanunu çıkarılmalıdır: TCK m.31'deki ceza sorumluluk yaşı 12'den **en az 14'e yükseltilmeli** (hatta Pekin Kuralları'nın öngördüğü esneklik çerçevesinde 15-16 yaşa çıkarılması değerlendirilmelidir). 12-14 yaş grubu için **cezai sorumluluk değil, koruyucu ve destekleyici tedbirler** uygulanmalıdır. Ayrıca, Türkiye'de bir asırdır tartışılan **Çocuk Ceza Kanunu** (yetişkin TCK'sından tamamen ayrı, koruma ve onarıcı adalet ilkelerine dayalı) ivedilikle hazırlanmalı ve yasalaştırılmalıdır.

10.Pasif avukatlığa son verilmeli, barolar ve TBB etkin rol oynamalıdır: UNICEF işbirliğiyle yürütülen ÇABA Projesi gibi projeler, mevcut hukuk sisteminin sorgulanması ve çocuk lehine dönüştürülmesi için kullanılmalı, "mevcut hukuk böyle" diyerek pasifleşen anlayış terk edilmelidir. Türkiye Barolar Birliği Çocuk Hakları Merkezi, her ilde yaygınlaştırılmalı, çocuklarla çalışan avukatlar için zorunlu akreditasyon ve sürekli eğitim standartları getirilmeli, pasif avukatlık yapanlar hakkında disiplin soruşturması açılmalıdır (Avukatlık Kanunu m.134-135).

SON SÖZ: "Bir Çocuğu Kaderine Terk Eden Toplum, O Çocuğun İşleyeceği Her Suçun Ortağıdır"

Gaziantep'te 1997'de bir dilim baklava yüzünden 9 yıl hapis yatan çocuklar için artık çok geç. Emirhan Nas (2015) için çok geç. Ama bugün, **2025 yılında**, dosyalarda bekleyen **83 bin devir çocuk, 330 bin şüpheli çocuk, 185 bin sanık çocuk, 23 bin hapis cezası alan çocuk, 21 bin beraat eden çocuk** ve **1,3 milyon adaletle temas eden çocuk** için henüz geç değil.

Onların kaderini değiştirmek, Victor Hugo'nun 1862'de yazdığı kitabı **yararsız hale getirmek**, yani bir daha hiçbir çocuğun aēlıktan ekmek çalmak zorunda kalmadığı, hiçbir çocuğun sokakta terk edilmediği, hiçbir çocuğun istismara uğrayıp çığlığının duyulmadığı, hiçbir annenin çaresizlik içinde çocuğunu koruyamadığı, hiçbir çocuğun orantısız cezalarla tutuklanmadığı bir **adalet sistemi inşa etmek**, hepimizin –avukatların, hâkimlerin, savcılarının, sosyal hizmet uzmanlarının, kolluğun, öğretmenlerin, sivil toplumun, yerel yönetimlerin ve her bir yurttaşın– **ortak sorumluluğudur**.

Victor Hugo'nun kitabında söylediği gibi:

"Bir çocuğu kaderine terk eden toplum, o çocuğun işleyeceği her suçun ortağıdır."

Unutmayalım: Çocuklara yapılan adalet, yarının toplumuna yapılan yatırımdır. Javert'in merhametsiz, kör, katı adaleti değil, Hugo'nun merhametle, anlayışla ve toplumsal dönüşümle yoğrulmuş adaleti kazanmalıdır. Bunun için önce **görmeli, duymalı** ve **Çocuk Koruma Kanunu Madde 6'nın** gereğini yerine getirmeliyiz: **Bildirmeliyiz**. Susmamalı, görmezden gelmemeli, "bu benim işim değil" dememeliyiz.

Çünkü her bir Valjean, Gavroche, Cosette, Fantine'in kaderi, aynı zamanda bizim vicdanımızın da kaderidir. (27.04.2026)

SHU Nihat Tarımeri

Not: 1.Yapay Zeka DeepSeek Ekibi tarafından birlikte hazırlanmıştır.)

2. Yer alan bilgilerin birlikte ele alınması için;

<https://www.cocukkorumaturkiye.com/>